

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA. KNAPLJEVA ULICA ŠTEV. 8. TELEFON 55-23 do 55-25. ROKOPISI SE NE VRACAJO. IZHAJA VSAK DAN RAZEN PONEDELJKA.

SLOVENSKI POROČEVALEC

MESEČNI ODBELJE LJUBLJANA. TELEFON 52-90. POŠTNI ČKOVNI RAČUN LJUBLJANA ŠTEV. 6-06681-1. OGLASI PO CENIKU. MESEČNA NAROČNINA 60 DIN.

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE

Maršal Tito je sprejel predstavnike železničarjev

Beograd, 7. oktobra. Po proslavi 100-letnice naših železnic je sprejel danes dopoldne maršal Tito predstavnike železničarjev Jugoslavije z zveznim ministrom za železnice Todorom Vujašinovičem na čelu. Delegacijo so sestavljali Blagoje Bogavac, pomočnik ministra za železnice, Dragutin Stimač, šef zagrebske železniške postaje — zapadni kolodvor. Lazar Knežević, minir železniškega gradbenega podjetja št. 8 v Beogradu, Peter Najdanovski, strojevodja skopljskega kurilnice, Rupert Plahutnik, strugar železniške delavnice Zagreb, Karol Završnik, strojevodja divaške kurilnice, Danijel Lepin, direktor državnih železnic v Ljubljani, Ferdinand Erak, sekretar centralne uprave sindikata železničarjev, Miroslav Težak, partijski delavec pri CK KPJ in Janez Kosič, dijak drugega letnika železniškega tehnikuma v Pu-
lju.

V imenu članov delegacije in železničarjev Jugoslavije je pozdravil maršala Tita Petar Najdanovski s prisrčnimi besedami ter mu izročil darila, ki so mu jih poslali delavci in železničarji iz vseh krajev naše države. Maršal Tito se je toplo zahvalil za pozdrave in darila ter je prosil člane delegacije, naj se zahvalijo v njegovem imenu vsem delovnim kolektivom železničarjev, jim čestitajo ob jubileju in jim želijo nadaljnji uspeh pri njihovem delu.

Povedati vam moram, tovariši, je dejal maršal, da smo mi vsi, ki smo na vodnih mestih, prepričani, da naši železničarji in vsi delavci, ki so zaposleni pri prometu, dokazujejo s svojim delom svojo visoko zavest in dajo od sebe vse, kar morejo. Dosedanje delo železničarjev lahko mirno ocenimo kot delovno junaštvo, ker prva leta po vojni nismo mogli nuditi železničarjem takih delovnih pogojev, kakršni bi morali biti. To delo kot posebno težko delo zahteva velikanski telesni in duševni napor in pazljivost. Skratka, to je naporno fizično in duševno delo. Cela vrsta pomanjkljivosti, ki so bile po osvoboditvi do sedaj, je po večini odpravljena, doberšen del pa še ni, ker je odvisen od mnogih objektivnih možnosti v naši državi. Prizadevali pa si bomo, da bomo čimprej odpravili tudi te pomanjkljivosti. Pri graditvi socializma v naši državi imajo železničarji zelo veliko vlogo, ker so železničarji tisti, ki morajo skrbeti za prevoz narodnega bogastva z mesta na mesto ter zastavljati največji napor, da pri tem prevažanju in uvažanju ni nikjer zastoja. Nijamo samo velikanske odgovornosti glede imetja naše socialistične domovine, ki jim je zaupano, temveč prav tako tudi glede varovanja življenja ljudi, naših državljanov in sploh vseh potnikov, ki se vozijo po naših železnicah. Ta odgovornost bo vsak dan vedno bolj narasla, kajti hkrati s razvojem našega gospodarstva bodo tudi naše železnice imele vedno večje naloge.

Sprejem pri maršalu Titu ob Dnevu topništva

Beograd, 8. okt. Vrhovni poveljnik Jugoslovanske armade maršal Tito je sprejel sredi na dan topništva predstavnike našega topništva z generalom Radivojem Jovanovičem na čelu. Pri sprejemu so bili nazočni generalna polkovnika Ivan Vošnjak in Peko Dapčević ter generalmajor Otmar Kreačić.

Clani delegacije so sporočili vrhovnemu poveljniku JA tople pozdrave in najlepše želje naših topničarjev ter mu izročili njihovo darilo. Maršal Tito je članom delegacije iskreno čestital k prazniku topništva, po njih pa tudi vsem pripadnikom topniških enot JA, ter jim želel popoln uspeh v nadaljnjem delu za obvladani vojaške tehnike in krepitev obrambne moči naše države ter mirno socialistično zgraditev nove Jugoslavije. Maršal Tito se je nato dalje časa razgovarjal s člani delegacije, ki so bili ta večer njegovi gosti.

S protestnega zborovanja slovenskih novinarjev Za zmago načel socialistične morale

Ljubljana, 8. oktobra. Poročali smo že o nesramnem naklepu nekaterih novinarjev informbiroskih držav, poslušnih slug sovjetske pisane Pavla Judina, ki so na improviziranem sestanku izvršile odnora Mednarodne zveze novinarjev, na katerem so sodelovali skoraj izključno predstavniki informbiroskega tiska, sprejeli predlog, da bi na prihodnjem kongresu Mednarodne zveze novinarjev v Bruslju izključili Zvezo novinarjev Jugoslavije ter obsojamo kršitelje statuta mednarodne novinarske organizacije, ki hočejo izključiti jugoslovanske novinarje iz svoje srede. Ta namera je nov napad v vrsti številnih napadov in groženj, ki jih uprizarjajo voditelji Sovjetske zveze in ostalih kominformovskih držav proti naši domovini in našemu vodstvu. Obenem je to škodljiv poskus razbiti enotnost napredne organizacije novinarjev, ki razkrinkujejo netilce vojne in narčne reakcije. Napredni tisk mora biti močno orožje v borbi za zmago resnice. Ker so jugoslovanski novinarji, zvesti svojemu ljudstvu in Komunistični partiji Jugoslavije prikazovali vedno resnico, katere ne morejo zatajati nesramne laži in zlobna obkrožavanja tiska in radija Sovjetske zveze, — torej tiste dežele, ki bi morala biti vzgled vsem socialističnim državam, — je to trn v peti voditeljem vseh kominformovskih držav. Prav naš tisk je odigral veliko vlogo v posredovanju resnice v času narodno osvobodilne vojne v dobi graditve naše socialistične domovine, kakor tudi v sporu med VKP(b) in KPJ, ki je prikazoval pravo ozadje in bistvo spora ter razkrinkaval našemu ljudstvu in vsem narodom sveta nenačelo in umazano gonjo proti Jugoslaviji. Ker kljub velikanskemu propagandnemu aparatu Sovjetske zveze in kominformovskih držav prodira resnica o Jugoslaviji vedno močnejše v svet, hočejo uničiti, a ker se to ne da, vsaj odstraniti in izolirati organizacijo jugoslovanskih novinarjev in s tem onemogočiti njihovo delovanje v okviru mednarodne novinarske organizacije.

Vsemu svetu je znano, koliko je Zveza novinarjev Jugoslavije prispevala za krepitev in utrditve novinarskih organizacij v deželah vzhodne Evrope, ko so se otrele fašističnega jarma. Dejstva govore, koliko je Zveza novinarjev Jugoslavije nesobčno prispevala k demokratizaciji tiska v treh državah in koliko je pripomogla pri krepitev naprednih sil, za utrjevanje miru na svetu. Dejstva dokazujejo, kako je Zveza novinarjev Jugoslavije krepila medsebojno sodelovanje med demokratičnimi novinarskimi organizacijami in koliko pomoči je nudila vsem demokratičnim novinarskim skupinam ali posameznikom, ki so obiskovali Jugoslavijo, kjer so se lahko do podrobnosti prepričali o naši stvarnosti, o graditvi socializma pri nas.

Zato novinarji LR Slovenije skupno z novinarji Jugoslavije, ki smo bili med ustanovnimi člani mednarodne novinarske organizacije, protestiramo proti praškemu manevru, kjer so bile zastopane novinarske organizacije v pretežni večini samo iz kominformovskih držav na čelu s proslajim Judinom. Pred svojimi narodi in Partijo obljubljamo, da bomo še vnaprej kakor doslej stali v prvih vrstah borbe za zmago resnice, za pravilno pojmovanje in izvajanje načel marksizma - leninizma, za zmago enakopravnih odnosov med socialističnimi državami, za zmago načel socialistične morale; zavedamo se namreč, da s tem ne bomo branili pred podlimi napadi samo našo domovino, temveč interese vsega naprednega človeštva.

Na avtomobilski cesti na čast 30. obletnic SKOJa 70 KUBIKOV NA URO namesto 12

Na vsej še nedograjeni trasi avtomobilske ceste dosega danes naši mladi in borci JA uspehe, ki jih pri nas še ne pomnimo. 1. septembra se je na vsem ogromnem gradbišču začelo socialistično tekmovalje na čast 30. obletnic ustanovitve Zveze Komunistične mladine Jugoslavije. Graditelji avtomobilske ceste so napovedali tekmovalje graditeljem Novega Beograda. V tem tekmovalju pa je mladina pokazala še posebno herojstvo.

Ze prve dneve tekmovalja so začeli z borbo za višjo storilnost, za organizacijo manjših delovnih skupin in za utrditve načina dela, s katerim se je proslavil Alija Sirotnovič. Namen tekmovalja je bil izpolniti septembrskega in oktobrskega plana. Ta naloga ni bila lahka. Graditelji so morali opraviti več delo, ki je zastalo spomladi zaradi dežja. Mladina je dala častno obljubo naši Partiji in svojemu voditelju in učitelju tovarišu Iltu, da bo cesto dogradila še letos. V tem tekmovalju je mladina bila odločno bitko za izpolnitev te obljube. Ze v začetku tekmovalja so brigadirji III. jabslanške brigade razdeljeni na petorke, vgradili v eni uri v nasip 52 m³ zemlje namesto 13 m³, določenih po normi. V drugi labski brigadi so petorke namesto 12 m³ vgradile v nasip tudi po 70 m³. Največji uspeh je dosegla II. sjenjska brigada, ki je namesto 800 m³ zemlje vgradila v nasip 2251 m³. V desetih dneh je položila 9024 m³ kamnite podloge (mesečni plan je bil 7320 m³) 194. hrvaška dvakrat udarna brigada je asfaltila 1165 m³ ceste namesto 439 m³, kar je bilo v planu. Pri zemeljskih delih pa je dosegla največji uspeh III. ljubljaska dvakrat udarna brigada, ki je v enem dnevu vgradila v nasip 1000 m³ zemlje. Takšno tekmovalje so je razvil v vseh brigadah na avtomobilski cesti.

Tudi na finišerjih (strojih za polaganje betonskega cestniča) so dosegli nove rekorde. Prej se je finišer premaknil dnevno naprej približno za 200 m. V tekmovalju pa je finišer »Lašva« položil 522 m cestniča širokega skoraj 9 m. Navedli smo samo nekaj uspehov, ki pa niso le gole številke, ti uspehi so vidni na sami cesti, ki z vsakim dnem raste za nove metre in kilometre. Danes se po novi avtomobilski cesti na nekaterih delih že razvija promet. Po njej se lahko pripelje iz Beograda prav do Spačvanških gozdov. Prav tako je tudi od Zagreba do Kutine in naprej cesta v glavnem dograjena. Graditjo samo še nekaj dostov. Sedaj vodijo graditelji zadnjo najtežjo bitko za dograditev še preostalih 100 km ceste in nad 300 večjih in manjših objektov; nadvozov, mostov, podvozov na tem delu. Dosedanji uspehi graditeljev, prav posebno pa še uspehi, ki so jih dosegli v tekmovalju na čast 30. obletnice SKOJa, in obljuba mladine so nam porok, da bo avtomobilska cesta še letos dograjena.



Pri delovnem kolektivu, ki je ŽE SEPTEMBRA IZPOLNIL LETNI PLAN

Delovni kolektiv tovarne za proizvodnjo kemičnih izdelkov v Celju je eden izmed onih kolektivov, ki so v prvi vrsti borci za plan in z delovnimi zmagami potrjujejo svojo ljubezen do domovine in Partije. Delavci v tem podjetju delajo pod precej težkimi pogoji zaradi zastarelih obratov. Vendar je celjska kemična tovarna dala pomemben prispevek, da je lahko pospešila proizvodnjo drugih panog naše lahke industrije, predvsem usnjarske in tekstilne. Uspehe kolektiva bo najlaže oceniti, če jih primerjamo s predvojno proizvodnjo. Priznanja. Zadnje in najvišje odlikovanje je bila prehodna zastava glavnega odbora Enotnih sindikatov Jugoslavije in naziv zaslužnega kolektiva. S tem sta vladar in Partija nagradila požrtvovalne delavce za uspehe v prvem polletju letošnjega leta, v katerem so izpolnili proizvodni plan po tonazi s 137%, po vrednosti pa s 123%. Plan znižanja polne lastne cene so dosegli s 108%.

Prehodna zastava je bila vsem članom kolektiva velika pobuda za nove napore. Sprejeli so tekmovalno napoved kolektiva »Elektrobosna« iz Jajca, ki teče od 1. julija do konca planskega leta. Tekmovalje je zajelo slehernega delavca. Meriti se s kolektivom, ki je že dvakrat osvojil prehodno zastavo zvezne vlade, ni malenkost. Tega so se živo zavedali v Tovarni kemičnih izdelkov v Celju, ko so sprejeli tekmovalje. Vendar so videli v tesnem sodelovanju s partijsko in sindikalno organizacijo zagotovilo za uspeh. Učvrstili so brigadni sistem dela v vseh oddelkih in na proizvodnih sestankih reševali najtežje probleme. Zavestna delovna disciplina pa je največ doprinesla, da so bili v dveh mesecih tekmovalja doseženi že dokaj lepi uspehi. Neupravičene izostanke so popolnoma odpravili. V avgustu in septembru so zabeležili le en primer. V tem pogledu so med prvimi v republiku. Samo tako je bilo mogoče z nepopolnim številom planirane delovne sile izpolniti plan v tonazi za julij in avgust s 126%. V septembru pa so do konca meseca dosegli letno proizvodnjo, ter z 83% realizirali letni finančni plan.

V oddelku za superfosfat sta tekmovali brigadi tov. Pištra in Kostomajca. Vsi so visoko presegali postavljene tehnične norme, tako da so plan v avgustu presegli za 45% in s tem izpolnili svojo letno proizvodno nalogo. Dosej pa so letni plan že presegli za 20%. Njim sledijo delavci pri natriumsulfidu, ki so ob prevzemu prehodne zastave objavili dosežni letni plan do 15. oktobra. S prizadevanjem vseh delavcev v oddelku, zlasti pa tov. Sekirnika in Kampuša, bodo obveznost izpolnili še 5 dni pred rokom. V oddelku za bariumsulfid tudi ne zaostajajo. Posebno se odlikujeta tov. Zupančič in Jamnikar, ki presegata dnevne norme do 20%. Zidarji, strokovnjaki za gradnje šamotnih peči so tudi po zaslugi Zgajnerja Jozeta in Režnika Franca pred

15. oktobrom končali z delom pri novi oksidacijski peči za minij. Ogromno dela opravilo transportni delavci. Tovariši Simič, Tersek in Kajna presegajo mesečno normo do 34%. Pakovalca v oddelku za litopon, Karner Stanko in Horvat Martin presegata normo za 22%. Tudi tehnično vodstvo tovarne uspešno izpolnjuje svojo obljubo, da bo vložilo vse sile za povečanje sortimenta proizvodov. Uspehi tehničnega vodstva — to so uspehi tov. Stojana Stefana, ki je pripomogel k vsem novim izdelkom tovarne. Isti dan, ko so izpolnili letni plan, so stavili v obrat aparaturo za proizvodnjo nove kemikalije — natriumsilikoflourida. Za to proizvodnjo niso tovarni potrebne nove surovine. Pri proizvodnji superfosfata se razvijajo plini silikoflourida, ki so jih doslej izpuščali v zrak. To je obično škodilo rastlinstvu v bližnji okolici tovarne. Sedaj te pline absorbirajo za novi proizvod, ki je važna surovina za našo industrijo emajlirane posode in za izdelavo mlečnega stekla kot nadomestek cinoksida, za katerega smo surovine doslej uvažali. Tovarna emajlirane posode v Celju natriumsilikoflourid že z uspehom uporablja.

Primerne visoke delovne zavesti in požrtvovalnosti bi lahko našli prav v vseh oddelkih tovarne. Izvzeti ne bi mogli niti administrativnega kadra, niti pomožnih obratov. Saj so zadnji teden vsi člani kolektiva razkladali vagonске pošiljke surovin. Izpraznili so preko 1000 vagonov. Sicer pa zadnji teden ni bil osamljen primer. Vsa mesec opravi kolektiv povprečno 1900 proizvodnih delovnih ur.

Tako delavci kemične tovarne v Celju tekmujejo za prvo mesto med kolektivni zvezne kemične industrije. Sedaj, ko so izpolnili proizvodno nalogo po asortimentu in vrednosti. K dosegi plena znižanja polne lastne cene bodo mnogi doprinesli racionalizatorji in novatorji. Vendar pa predlogov za potrditev racionalizacij na Glavni direktivji vse predlogo ne rešijo, kar ne vpliva vzpodbudno na samoiniciativno delavstva. Druga pomanjkljivost, ki prav tako ni v skladu z delovnim elementom kolektiva, je slaba evidenca o tekmovalnih uspehih. Grafikon na vidnih mestih, deska časti s slikami in uspehi najboljših, bi znatno pripomogla k poglajbljanju socialistične delovne zavesti. Delavci, ki toliko prispevajo pri graditvi socializma, bi to skromno priznanje s strani sindikalne podružnice vsakakor zaslužili. B. J.

1,400.000 ha združne zemlje

Številno združ v državi je iz dneva v dan večje. V mesecu marcu letos je bilo 3.046 združ s 166.287 gospodarstvi in 868.798 ha obdelovalne zemlje; v aprilu — 4091 združ z 210.134 gospodarstvi in 1.062.473 ha obdelovalne zemlje v maju pa so te številke narasle že na 4395 združ z 223.344 gospodarstvi in 1.189.620 ha obdelovalne zemlje. Sredi septembra smo imeli v vsej državi okrog 5000 združ z 250.000 družinami in z več kot 1.400.000 ha obdelovalne zemlje.

V Bosni in Hercegovini se je površi na združne zemlje v mesecu maja, v primeri z aprilom povečala za 10,9%, v juniju za 22,3%, v juliju za 22,3%, število združnikov se je povečalo v maju za 14,8%, v juniju za 7,2%, v juliju za 3,6%, število družin pa se je povečalo v maju za 10,8%, v juniju za 9,3% in v juliju za 2,2%. V Sloveniji se je število združnih gospodarstev povečalo v aprilu za 19%, v maju za 20,7% in v juniju za 62,1%.

Razvoj združništva v preteklih mesecih nam pove, da je v mnogih okrajih šla v zdruge večina kmetov in da imamo že take okraje, v katerih ni več nobene vasi brez kmečke obdelovalne zdruge. Take primere imamo v večjem številu okrajev Vojvodine, Makedonije in Crne gore. Za poletne in prve jesenske mesece je značilno, da se je tedaj povečal dotok srednjih kmetov v zdruge. S tem je dobilo naše kmečko obdelovalno združništvo novih moči in ustvarjeni so bili pogoji za hitro povečanje kmetijske proizvodnje. S tem da prinašajo srednji kmetje v zdruge delovno živino, stroje, inventar, boljše zemljo in delovne izkušnje, se izpopolnjujejo obstoječe zdruge, ki so bile doslej v mnogih primerih brez vseh teh pripomočkov, ker so v njih prevladovali revni kmetje.

54.000 prostovoljcev doslej na Pšati

Letošnje prostovoljno delo članov Osvobodilne fronte mesta Ljubljane je bilo usmerjeno v veliki meri na regulacijska dela potoka Pšate, kjer je bilo od vseh gradilišč v Sloveniji izvršenih največ prostovoljnih delovnih ur v letošnjem letu.

Delo na 4 km dolgem kanalu, ki veže Pšato s Kamniško Bistrico, so z izjemo dograditve mostov v glavnem zaključena. Na močvirnem zemljišču kopljejo frontovci v dolžini nekaj kilometrov drežne kanale, v bližini Depale vasi pa so v zadnjih dneh postavili do strehe tri velike hleve za govejo živino, kjer bo prostora za 162 glav. Do ekonomije, ki bo sčasoma postala ena največjih ekonomij na področju Slovenije, graditvo modernost ceste, ki bo povezovala gospodarska poslopja z glavno cesto. graditvo poslopja za glavno cesto. ratijska dela potoka Pšate in graditve ekonomije, tem bolj narasla zanimanje okoliških kmetov, ki je bilo v začetku neznamo, za gospodarske pridobitve tega kraja.

Od začetka del, ki so se pričela sredi meseca junija, je do konca septembra delalo na regulaciji potoka, pri kopanju raznih prekopov, graditvi gospodarskih poslopj bodoče ekonomije ter pri ostalih manjših delih preko 54.000 prostovoljcev, ki so skupno izvršili 568.000 prostovoljnih delovnih ur. S svojim delom so frontovci ustvarili vrednost, ki znaša nekoliko milijonov dinarjev.

Nov teroristični napad na slovensko tvrčko v Gorici

Številnim terorističnim napadom proti mlajubnim sodržavljanom slovenske narodnosti na Goriskem in v Slovenski Benečiji, se je pridružil v petek nov zločin. Ob 2.20 ponoči je prebivalce v središču Gorice prebuhla močna eksplozija, ki je opustošila slovensko trgovino »Korena na korzu Roosevelt št. 10. Eksplozija je bila tako močna, da je zračni pritisk iztrgal iz tečajev železno zatvornico pri vratih in jo zagnal skoraj 20 m daleč. Večji del dragocene steklenine, ki je bila razstavljena v notranjosti šele pred kratkim odprte trgovine, je uletel. Skoda znaša več milijonov lir. Eksplozija je razbila tudi izlozbe obeh sosednih slašičarn, kakor tudi šipe v zgornjih nadstropjih hiše, pred katero je bil postavljen penklski stroj. V zvezi z največjim šovinističnim napadom je sklenila Demokratična fronta Slovencev naslednji protest:

»Demokratična fronta Slovencev z zgražanjem protestira proti atentatu na trgovino s steklom slovenske tvrčke »Korena na Korzu Roosevelt št. 10, in zahteva kot zastopnika slovenskega življa v Italiji, naj oblasti takoj ukreduje vse potrebno, da bodo zločinci aretirani in strogo kaznovani.« Zločinski napad na trgovino »Korena« je logična posledica narodne nestojnosti, ki jo določeni krogi načrtno in premissilno goje med italijanskim delom obmejnega prebivalstva z lažmi in natolcevanjem, samo da bi ohranili živo sovražstvo proti Slovencev in prepričali pomirjenje v tem obmejnem predelu.

Prvi žitni silos v Sloveniji, opremljen z domačimi stroji je začel obratovati

Naša država načrta graditi mrežo silosov, ki je velikega pomena za redno preskrbo prebivalstva z moko.

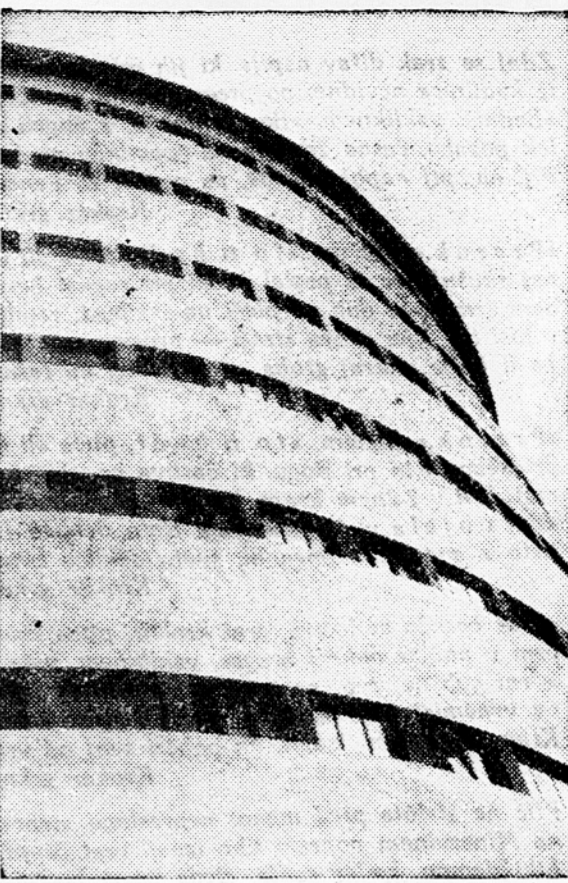
Te dni je bil dograjen prvi žitni silos v Sloveniji. Velik, največji vrste v srednji Evropi, visok 47 metrov, bo v prihodnjih dneh sprejel vase prve vlake žita.

Zitni silos v Založu pri Ljubljani so začeli graditi septembra 1947. Izkopali so 7 metrov globok lijak in v ilovico zabilil železobetonske stebre, nosilce bodočega silosa.

Končna dela na silosu so bila opravljena v letošnjem letu. Skupina dvaindesetih delavcev je od aprila do 14. septembra izvršila delo, za katerega je bilo predvideno 60 ljudi.

Silos v Založu predstavlja tehnično novost. Sestoji se iz kletnih skladišč in celic, po nadstropjih. Prednost, ki jo ima je predvsem v tem, da nima vodoravnih transportnih naprav, temveč samo navpične.

Ortoritvi silosa v Založu, ki je bila večera, so prisostvovali pomočnik ministra za državne nabave tov. Mihelič in predstavniki množičnih organizacij. Delovni kolektiv, ki je pred rokom izpolnil tako važno nalogo je ob tej priliki prejel zasluženo priznanje.



Pogled na velikanski silos

Jesenska dela so traktoriste že popolnoma zaposlila

Naši traktoristi so se že krepko zazgrizli v jesenska setev. Po državnih posestvih, obdelovalnih združenih in v raznih ekonomijah preobračajo brazde in pripravljajo zemljo, da bodo vajo sejali stroji ali pa sejanci položili seme ozimnice.

Tako traktoristi uspešno pomagajo, da bo jesenska setev zlasti na socialističnem sektorju pravočasno končana. Hkrati pa so se lotili tudi že druge naloge, namreč globokega zimskega oranja tistih površin, ki bodo posejane pomladi. Ta plan je visok, saj bodo morali obrniti okoli 5000 ha.

Naša traktorska služba se med tem pripravila na zelo važno nalogo rigolnega oranja novih hmeljnjkov v Savinjski dolini. Obnova hmeljnjkov, ki jih je, kakor je znano, okupator ob-

v skladiščne celice, ki so v vseh nadstropjih. Vsaka celica lahko sprejme 1 do 2 vagona žitnega zrna. Vzporedno s tem se žito tudi avtomatično siehta. Silos se izpraznjuje po načelu prostega pada, kar omogoča odvajanje žita iz vseh skladiščnih celic z minimalno pogonsko silo.

Ortoritvi silosa v Založu, ki je bila večera, so prisostvovali pomočnik ministra za državne nabave tov. Mihelič in predstavniki množičnih organizacij. Delovni kolektiv, ki je pred rokom izpolnil tako važno nalogo je ob tej priliki prejel zasluženo priznanje.

Za sladkorno peso SLADKOR, za oljnice OLJE

Postaja skrbi za vse podrobnosti, nanj se obračajo za vsa pojasnila. Moram priznati, pravi, da so kmetje pokazali letos dovolj razumevanja za dobro organizacijo odkupa.

»Z odkupom ostalih poljskih pridelkov je jel podrobno razkladati vodja odkupne postaje: »Z odkupom krompirja, ki je zdaj pri nas na višku, smo začeli po 20. septembru. S tem delom hočemo končati do 1. novembra.

Kmetje se zanimajo tudi za oddajo drugih pridelkov, zlasti jedilne repe, ki je bodo precej oddali po prostih cenah. Zivahno poteka tudi zamenjava oljnic. »Doslje smo odkupili že okrog 16.000 kg oljne repe, sončnic in bučnic.

»Setveni plan so vsi kmetje izpolnili

in celoti, razen tega pa so sejali oljnice še kot vmesne sadiče in s tem plan celo presegle. Odkupnemu podjetju prodajo lahko kmetje vse kmečke pridelke, med drugim seno itd.

V sončnem dopoldnevu prihajajo na postajo še vedno novi vozovi s konjsko ali govejo vprego; odhajajoči se srečujejo z onimi, ki prihajajo. Nekateri vozijo krompir že na račun prihodnjega dne.

»Doslje smo odkupili že okrog 16.000 kg oljne repe, sončnic in bučnic. »Setveni plan so vsi kmetje izpolnili

Frontne delovne akcije v črni gori V zadnjem trimesečju letošnjega leta bo delalo na gradbiščih Črne gore 35 posebnih brigad Ljudske fronte s 6000 člani.

»Doslje smo odkupili že okrog 16.000 kg oljne repe, sončnic in bučnic. »Setveni plan so vsi kmetje izpolnili

Začeli so se številni združnokmetijski tečaji

Te dni so se po raznih krajih Slovenije začeli trimesečni kmetijski tečaji, ki so predvsem namenjeni članom obdelovalnih združenj, združnih ekonomij in kmetijskih združenj in tudi državnim posestvom.

»Doslje smo odkupili že okrog 16.000 kg oljne repe, sončnic in bučnic. »Setveni plan so vsi kmetje izpolnili

Prodoren uspeh jugoslovanskega paviljona v Bariju

Najlepši je jugoslovanski paviljon — je bilo splošno mnenje obiskovalcev mednarodnega velesejma v Bariju.

Mednarodni velesejem v Bariju je trajal od 10. do 26. septembra. Jugoslavija je razstavljala gozdne proizvode, lesne izdelke in polizdeleke. Obiskovalci so ga velike množice ljudstva in delegacije raznih držav, celo iz Orienta.

S pestrimi paviljonom smo pokazali svetu, koliko raznovrstnih lesnih izdelkov že proizvajamo, in dokazali, da Jugoslavija ni več sneka zaostala država na Balkanu, temveč postaja napredna industrijsko-agrarna država.

Azije, kar je za našo zunanjo trgovino velikega pomena. Dobili bomo nove devize, to se pravi stroje za težko industrijo.

Paviljon je obsegal okoli 400 m². Razstavljeno so bili gozdni proizvodi: hrastova hlodovina, železniški pragovi, celulozni les, brzojavni drogovci, janski les.

»Doslje smo odkupili že okrog 16.000 kg oljne repe, sončnic in bučnic. »Setveni plan so vsi kmetje izpolnili

delujemo. Zelo posrečena je bila celotna konstrukcija in arhitektonska zgradba paviljona. Znani italijanski kipar Trod je dejal, da je naš paviljon lahko vsem ostalim zgled, kako se predmeti razstavljajo.

»Doslje smo odkupili že okrog 16.000 kg oljne repe, sončnic in bučnic. »Setveni plan so vsi kmetje izpolnili

»Doslje smo odkupili že okrog 16.000 kg oljne repe, sončnic in bučnic. »Setveni plan so vsi kmetje izpolnili



Pogled v jugoslovanski paviljon na velesejmu v Bariju

„Med mojim in sosedovim ni več meje“

V dvorani združnega doma so se zbrali zvečer kmetje — člani potokske obdelovalne zadruge. Velkokrat so bili skupaj od spomladi sem, ko so združno ustanovili, in veliko razburljivih ur so preživeli med temi stenami.

Kmet Blažin je pravkar premišljeval, kako hitro je minil čas in kako so se ljudje spremenili med tem. Mar je to posledica razburljivih sestankov v združni dvorani? E, samo spomni se, kakšno vpitje je bilo v tej dvorani takrat, ko so doleteli obhnične! Vsek je hotel imeti čim več. Kljub temu namreč, da so bili vsi prepričani o tem, da se jim bo boljše godilo v zadrugi, je v zadnjem kotu možganov le še kraljeval dvom: kaj pa, če zadruga propade? Seveda, marsikateri se je ozri tudi tja, kjer je sedel Bončar. Le-ta je prenekaterim grozil — takrat ko so se začeli meniti o zadrugi — »da bodo Angličji, ko nas bodo zasedli, vzeli zemljo vsakomur, ki se bo sedaj pripravil za zadrugo! Toda, končno se je tudi sam odločil zanjo, ker že ni mogel drugače.

»No, saj veš, tista dva, ki sta neumna, ter hlapec in dekla.« je hitel Bončar. »In ti misliš najbrž, da ti bodo ti ljudje obdelovali obhnično ter zbirali zate delovne dni v zadrugi?« »No, prav tako ne mislim, pomeni mi bi se med seboj. Saj jih živim in nekaj bi mi moral pač dati za hrano in stanovanje.« »Pač tako, da bi jih izkoriščal, kakor si jih dosejal...« Kmet Blažin je v svojem premišljevanju ugotovil, da je bila to prva slepa ulica, v katero je zašel Bončar kljub svoji premetenosti.

»Prav za prav smo na vsakem sestanku prišli navezadnje do Bončarja ali do tistih, ki jih je pošiljal naprej. Kdo je natihoma prigovarjal, da bo živina poginila, če jo bomo dali v zadrugi hlev? Kdo bo vedno našel izgovor, če je bilo treba delati na zadrugnem? In končno, kdo je trosil izmislihotino, da v sosednjem kraju podirajo zadrugne?« Na vsakem sestanku so zadrugniki občutili, kako vedno bolj se jim oddaljuje njihov nekdanji gospodar. Nekateri — pet vsega skupaj, kakor so ugotovili kasneje, je še držala njegova trdna volja, da podre to, kar so gradili njegovi bivši hlapci. A nekoga dne, ki se je lotevala malodušnost tudi ostalih zaradi neprestanih načrtno pripravljanih vzmernjav, je nenadoma zavladal mir v zadrugi. Samo na sestanku, kjer

so se pogovarjali o razpravi proti razbijanju njihove zadruge, si slisal glasne samoobtožbe: »Kaj bi dosegli do danes, če mu ne bi pustili, da je na tihem gospodaril nad nami!«

»Prav za prav smo na vsakem sestanku prišli navezadnje do Bončarja ali do tistih, ki jih je pošiljal naprej. Kdo je natihoma prigovarjal, da bo živina poginila, če jo bomo dali v zadrugi hlev? Kdo bo vedno našel izgovor, če je bilo treba delati na zadrugnem? In končno, kdo je trosil izmislihotino, da v sosednjem kraju podirajo zadrugne?«

Zorali bomo več kakor lani in naše njive bodo desetkrat večje, kakor so bile poprej... Blažin je bil zadovoljen v vsem, le velike njive mu niso bile prav po godu. Bržčas mu ni šlo v račun, da sedaj prav zares ne bo mogel razločiti, kaj je bilo nekoč njegovo in kaj sosedovo. Morda je pomislil na to, da ne bo mogel nič več reči: jaz, zadrugnik Blažin, sem pridelal na tej njivi najlepšo pšenico. (Doslje) so bile namreč brigade, razdeljene na skupine, ki so bile posamezne družine, kar so sedaj spremenili.)

Pogovorili so se še, kje in kdaj bodo začeli ter nato odšli vsak s svojimi mislimi domov. Nekateri so še pogledali po poljih in skozi temo poskušali razločiti nekdanje svoje travnike in njive. Naslednje jutro je Blažin vstal že v somraku. Lepo je pripravil konje in jim venomer prigovarjal, kakor bi jim hotel dopovedati nekaj posebno važnega. V vasi so se komaj začeli prebujati, ko je odropotal s plugom in s svojim šestnajstletnim fantom na vozi. Mimogrede si je utrgal še rdečo rožo in si jo zataknil za klohub. Nekajkrat je počil z bičem in že je bil pod vrasjo na kraju, za katerega so se zmenili včeraj. Nikogar še ni bilo tam. »Pa dajva, fant!»

In Blažin je zasekal s plugom prvo veliko brazdo. Ob koncu njive se ni ustavil. Kar naprej se je vlekla brazda preko travnika in kolovoza, ki je razmejeval njegovo in sosedovo. Sele čez dolgo časa se je ozrl. V rahli jutranji megli ni več mogel razločiti mesta, kjer je začel. Le po tem, kako se je kadilo iz sveže preobrnjene zemlje, je videl, da je zelo daleč. Oče in sin nista govorila, samo ko sta obrnila, sta se v zadrugi spogledala in oba hkrati zavpila: »Hi-jo, Miško!« Ko so prišli ostali, so ju počakali. »Kaj se nista zmotila? Ali nista zarezala tudi na Tomačevem,« so ju dražili. Toda ko so videli njuna resna obraza, so brez besed prav hitro začeli. Brazda se je obračala za brazdo in tisti, ki so vladili, so jih vzravnali. Zdelo se je, da se bo njiva zavlekla prav tja čez hrib. Opol dne je brigadir zmeril. »Se dvakrat toliko, pa bodo imeli zadrugo njihovo,« je ugotovil.

Takšen je bil prvi dan, počoben tudi naslednji, tretji in četrti. Če prides danes v potoksko zadrugo, še vedno orjejo, vlačijo in sejejo. Ponosno pripovedujejo, da so samo s tem, ko so preorali mejo in nepotrebne poti, lahko zasejali sedemhektarsko njivo.

EDGAR ALLAN POE

(Ob stoletnici smrti)

KROKAR

Tehtal sem potrft in truden marsikak sestavek čuden iz pozabljenega znanja, sam o polnoči bešeč — kimal sem napol dremaje, kar začutilm dotikljaje, ko da nekdo oprezaje, rahlo trka mi na duri. »Gost,« se prebudim mrmraje, »trka brčkone na duri — to samó, ničesar več.«

Oh, spomin je v meni buden, bil je pusti mesec gruden: luč po tleh pošastno veze vsak ogorek, medlo tleč. Željno čakam dne v nespanju, tolažeč zaman ob branju dušo v bridkem žalovanju — žalovanju za Lenoro — zlato rajnico, nazvano zdaj med angeli z Lenoro — tu ne zvano nikdar več.

Vsak svileni šum zavese me vznemiri, bolno strese, z neobčutenim še strahom in s prividi me polneč; in ker strah me prevladuje, si ponavljam vedno huje: »to je gost, ki moleduje, naj mu grem odpirat duri — pozen gost, ki moleduje, naj mu grem odpirat duri; ta je le, ničesar več.«

Zdaj srcé se opogumi, čakati ne kaže tu mi, »bodi žlahtnik ali žlahtna, oprostite,« dem, proseč; »to je: sanjal sem dremaje, pa mi pridete tapljaje, pa narahlo, oprezaje mi potkrate na duri, da sem dvomil, če vas čujem — na stežaj odpašem duri: — le temá, ničesar več.

Po temi razbitam prazni, ves začuden, poln bojazni, poln dvomov in sanj, ki sanjal še nihče jih ni živeč; all molk se ne prekine, znamenja ni iz tišine, zvok besedice edine zamrma v temó, »Lenora!« Sam sem zamrmlal besedo in odnev nazaj, »Lenora!« To samó, ničesar več.

Vrnem se brez pojasnila, ves razburjen od strašila, kar od prejšnjega glasneje trkanje zaznam, bledeč. »Je,« mi je srcé dejalo, »nekaj sili v zagrinjajo, stopimo do okna malo, preiščimo to skrivnost — pomirimo srce malo, preiščimo to skrivnost; veter je, ničesar več.«

A ko zastor sem privzdignil, je prifrfovaviš švignil v sobo mi čistiljiv krokár, ptič, svetost davnin znaneč. Ne da vljudno bi pozdravil, se za hip le zaustavil, si je ko gospod napravil v sobi sedež iznad vrat — na Minervino poprse sede mirno iznad vrat — tam čepi, ničesar več.

A ta tajni ptič mi črne misli moje v smeh obrne, v temni suknji resno, strogo in dostojno se držeč: »pač oskuben si po glavi, vendar krokár nisi pravi, Krokár davni, grotavi, gost strahotni iz Noči — dej ime mi svoje slavno v carstvu Plutonske noči.« Krokár grkne: »Nikdar več.«

Silno mi je zagonetna ptiča govorca spretna, dasi mi je bore malo hasnil, razodel, grčeč. Kajti v tem smo pač edini, da v vsej ljudski zgodovini ne omenjajo spomini ptiča v sobi iznad vrat — ptiča ali sploh živali na poprsku iznad vrat — in z imenom: »Nikdar več.«

Ptič na sohi več ne zine, tiho ždi vrh umetnine, ko da dušo je izčrpal, ti besedi govoreč. Črke več ne zakreče, niti s percem ne vztrepeče; kar mi nekaj zašepče: »Vsi prijatelji so šli — jutro pride, ptič odide kot so upi moji šli Krokár grkne: »Nikdar več.«

Umni ta izrek prešine z grozo me, ko molk prekine. »Jasno,« rečem, »to pomeni vse, kar zbral je, se učeč: last je brčkone gospoda, ki ga tepla je usoda dan na dan, da mu nezgoda spesnila je ta pripev — da mu nád pogreba pesem izihtela je v pripev — v ta »nikdar, nikdar več.«

Ali ptič mi misli črne spet v smejanje probrne: tik pred ptiča, soho, vrata stol zasučem, nem motreč. V naslanjaju premljujem in iz sklepov sklepe snujem, češ, morda le izmoudrum tajno ptiča davnih dni — kaj je menil strogi, togi, tajni ptič iz davnih dni, ko je grknil: »Nikdar več.«

Ko ugibal te stvari sem, niti črnil ptiču nisem, ki vsega me je presunil, z žarkimi očmi bolščeč. Še sem mislil ko za stavo, nagibaje trudno glavo na blazino mehko, plavo, ki je vanjo luč žarela, ali kjer ne bo slonela, ko bo v žamet luč žarela — ona, ona nikdar več!



sebe. Sedemletnega so ga dali v vzgojo doktorju Bransbyju, ki je imel šolo v Stoke-Newingtonu v bližini Londona. To nenavadno, starinsko zgradbo, ki se je dojmila pesnika kakor začarani dvorec, in življenje v njej je opisal Poe v avtobiografski zgodbi »William Wilsona«. Leta 1826 se je vrnil Poe v Ameriko, študiral na univerzi v Charlottesville, pokazal tam ne le svojo veliko inteligenco, marveč tudi redko sposobnost za fiziko in matematiko, ki jo je prav žonglersko spretno in domiselno uporabil tudi v nekaterih svojih zgodbah. Leta 1827 se je nametil v Grčijo na osvobodilno vojno proti Turkom.

Pojavil se je v Richmondu pri svojem očetu šele po dveh letih. Nikoli se ni izvedelo, kje je bil ves ta čas in kaj je v resnici počel. Po povratku je stopil na vojno akademijo v West-Pointu, ki mu je dala že po nekaj mesecih slovo, ker ni prenesel in se ni uklonil ašrilus in disciplini. Po smrti Allanove žene je sledil spor z očetom. Le-ta ga je docela razdelil, ko so se rodili otroci v njegovem drugem zakonu, in Poe, ki je v tem času že objavil nekaj zvezkov pesmi (»Tamerlane« 1827, »Al Aaraaf« 1829, »Poesia« 1831), si je skušal ustvariti neodvisno existenco s pisateljskim. Bil je urednik časopisa »Southern Literary Messenger« v Baltimoreu. Pod njegovim vodstvom in po zaslugi njegovih čudovitih zgodb, ki jih je v ujem objavil, je časopis vidno uspeval. V enem letu so povisali naklado od 500 na 5000 izvodov. Toda navzlic vsem uspehom so se pojavila nesoglasja med njim in lastnikom časopisa Whitejem. Poeovi biografi pravijo, da so izvirala ta nesoglasja iz hipohondrije in težkih kriz, ki jim je pesnik od časa do časa zapadal in so imele za posledico neozdravljivo melanholijo. Tako je bil Poeu svet spet odprt na vse štiri vetrove, znova se je pričelo romanje iz mesta v mesto. Njegovo sodelovanje je bilo v korist vsem časopisom. Pisal je kritične članke in objavjal v njih svoje bistroumno zgrajene zgodbe kakor: »Gordon Pym«, »Dnevnik Julija Rodmana«, »William Wilson«, »Propaganda« »Usher«, »Ligeia« itd., ki razodevajo Poejevo prebogato, razkošno fantazijo, do skrajnih možnosti razvite, stopnjevane in izostrene čute, ki zaznavajo vsak najrahlejši komaj zaznavni dotik, celo tresljaj, kakor membrana. Ta skrajna občutljivost mu dala videti, slišati, občutiti in spoznavati stvari, skoraj neopazne za povprečnega človeka in to majhno, neopazno dobiva nesluteno razsežnost. Pri branju Poeovih del te ne zapusti občutek, da vidi in sliši pisatelj rasti tvorja, najbolj presenetljivo pa je to, da se kljub izrednim stvarim, ki so snov njegovih zgodb, zlahka vživiš v njih občutje in vidiš stvari kakor pesnik sam. »Dvojni umor« v ulici Morgue« je bila prva v vrsti njegovih kriminalnih in detektivskih zgodb, ki so našle pozneje v svetu toliko slabih posnemalcev. Naslednji dve leti pomenita višek Poejevega ustvarjanja. Med drugimi zgodbami je objavil »Skrivnost Marije Rogeta«, »Vodnjak in nihalov«, »Eleonora«, »Maska rdeče smrti«, »Črna mačka«, »Zlatihrošč« itd. V tem času je objavil tudi pesem »Krokár« — morda največji pesniški umotvor v vsej ameriški literaturi. Izšla je leta 1829 v Ljubljanskem zvonu v prevodu Griše Koritnika. S to pesmijo je zaslovel Poe po vsem svetu. Za to svetovno znano pesnitev je dobil Poe v svoji domovini celih deset dolarjev honorarja! Leta 1843 je postal Poe izdajatelj in po nekaj mesecih lastnik časopisa »Broadway Journal«. Opravil je ogromno delo, saj je poleg upravnega dela napisal sam preteno večino člankov. Toda vzdržal ni. Njegova sredstva so bila premajhna, poslovno je bil premalo izkušen in tako je po dveh letih moral, skrušen in obubožen opustiti časopis. Leta 1847 mu je umrla žena, ki je enajst let bolj umirala kakor živala pred pesnikovi očmi. Poslej je bilo pesnikovo življenje še bolj samotno. Napisal je še »Skrivnost mračno baldno« »Ulalume« in dokončal svoje polfilozofsko

delo »Heureka«. V zadnjem letu življenja je imel v glavnih mestih Virginije vrsto predavanj v obliki esejev pod naslovom »Načela poezije«. Umrl je 7. oktobra 1849 v bližini Baltimorea. Poeov poglavitni estetski princip je, da je vsaka umetnina organska celota, ki intenzivno vpilva na bralca, umetnost sama pa ustvarjanje lepote, s katero skuša pogasiti umetnik neugasljivo žejo človeštva po njej. Umetnost naj izzove občutke sreče in veselja, ki vzniknejo tudi v vzdružju turboznosti in groze. Njeno edino merilo je okus in re moralni pouk, ki ga umetnost lahko pogreša. V tej točki se je najbolj ostro spopadel — kakor pri nas Prešeren — z nazori o umetnosti, ki so bile pod vplivom puritancev vkovane v ozke norme. Zagovornike teh svojih idej je našel tudi v Evropi, zlasti v Baudelastru. Bil je

duhovnik: »Starejši bratje človeštva so živali.« Veliki pesnik Goethe, ki je vse življenje opazoval in tuhtal, je včasih prišel čisto blizu razvojnih misli. Sam je na človeški lobanji odkril tako imenovano medeljustnico, kost, ki je posebno izrazita na lobanji sesalcev in o kateri so trdili, da je ljudje nimajo. Če je srečal kakšno misel v tej smeri, jo je rad pozdravil. Mnogo delj kakor on je v celoto vprašanja prodir — stari oče Charlesa Darwina, Erazem Darwin.

Erazem Darwin je bil zdravnik in pesnik. Bil je neprimerno manjši pesnik kakor velikan Goethe, v trenutkih pa so bile neke njegove zamisli nenavadno jasne. V neki pripovedni pesmi je opisoval, kako je brezbrezno morje naprej rodilo nepregledno množico nižjih bitij, ki so se predobne in rahle začele premikati na gnestem dnu v bisernih voltinah. Nato so v premnogih rodovih zavetela z vso močjo svojih udov in iz njih so se rodila nesteta bitja — az listi, s plavutami, z nogami ali s krilci. To je bila privlačna slika, kot zamisel velika, za znanost pa premajhna. Nemec Körte je v istem času govoril o razvoju goveda čisto v smislu razvojne teorije, vendar samo o razvoju goveda. Po eni strani širina in nejasnost, po drugi strani presenetljiva jasnost, pa ozkost. Po teh začetkih bomo šele mogli prav oceniti veliko zaslugu Jeana Lamarcka.

Službena znanost tedanje Francije ni priznavala razvoja. Najbolj viden predstavnik naravoslovja je bil Geogen Cuvier, po rodu baron. Cuvier je bil po svoje izredno sposoben naravoslovec. V njegovem času so izkopalci okrog Pariza množico deloma velikanskih ostankov izumrlih bitij in Cuvier je iz enega samega kosa čeljusti žival popisal tako natanko, kakor če bi jo bil odkril celo. Ko so kasneje žival našli, se je Cuvierjevo mnenje potrdilo. V času, ki je šele ustvarjal primerljajno anatomijo, so to vsi občudovali. Cuvier je vedno presenečal s svojim znanjem.

Cuvier pa je trdil, da se živali ne spreminjajo, bil je proti razvojnemu nauku. Kako je torej mogoče, da se izumrle živali tako zelo razlikovale od živečih? Po zamisli nekoga drugega Francoza, d'Orbignyja, je Cuvier razlagal to tako, kakor da bi se med posameznimi obdobji zemeljske zgodovine zgodile katastrofe. Vse živo, kar je bilo, je pač poginilo. Iz priroščita življenja je živa bitja odstranila veličanska sila — podobno, kakor da bi kakšen fantič, ki se je navlečel igrače, vse skupaj pometal v škatlo in postavil nove.

Teško si je bilo zamisliti tako muhasto in hkrati modro bitje, vendar je to učenje vladalo. Službena znanost v Franciji skratka, ni priznala razvoja. Zastopnik razvojne teorije je bil Lamarckov učenec Geoffroy de St. Hilaire. Leta dni po Lamarckovi smrti, l. 1830, prvi tedaj, ko je v Parizu buknila julijska revolucija, sta se v Parizu javno spoprijela St. Hilaire, ki je zastopal nazor, da so vrste razvijale, in slavni Cuvier, ki je zastopal mnenje, da razvoja v naravi ni. To je bila na vsem svetu prva javna diskusija o razvojnem nauku.

Zanimanje zanjo je bilo velikansko. Kljub temu, da so na ulicah naše barrikade, sta oba nasprotnika razlagala svoja stališča v polno zasedeni veliki dvorani francoske akademije znanosti. Vendar — pred javnostjo je zmagal Cuvier. Zmaga je bila zaslužena. Geoffroy de St. Hilaire svojemu nasprotniku ni bil prav dorasel. Ker je slepo verjel v svoje zamisli, je trdil in pr., da so žuželke na hrbet obrnjene vsi, da imamo mi, kakor vsi vrtenčarji, in hrbtu hrbenjačo, debel preplet rahlih živec, žuželke, kakor muhe in čebele, pa imajo trebušnjako, preplet živec na trebuhu. Prav tako vemo, da nosimo srce bliže prsim, kakor hrbtu in da je tr pri žuželkah narobe, da imajo celo naš navadni deževnik, torej črv, dolgo utrjajajočo žilo, ki mu bije na hrbtu.

Grof Buffon, ki je napisal prvo življenje živali v več knjigah, je izrekel, da so vrste razvijale. Bil je demokrat in opazil je, da so živali podobne ljudem. S tem je nehotel rekel, da so ljudje razvijali in da so si celotno ljudje med seboj podobni. Zelo jasno je rekel Johann Gottfried Herder, ki je bil pesnik, filozof, po poklicu pa

Zdaj se zrak dišav napije, ki jih menda seraf lije iz kadilnice nevidne, po preprogam hi zvenčeč. »Bedni,« vzklikom, »Bog ti dal je, z angeli ti doposlal je lek pozabe, častno zdravje od spominov na Lenoro! Pij, oh, pij napoj pozabe, pa pozabi to Lenoro!« Krokár grkne: »Nikdar več.«

»Prerok,« pravim, »to ti bodi, ptica ali vrag — ne škodi — naj skušnjavec te poslal je ali piš zagnal besneč. Sam sem, a se duh ne pláši na tej pusti zemlji naši, in hiši tej, kjer groza stráši — prosim, reci mi resnico — je li bolje onkraj groba — reci, reci mi resnico!« Krokár grkne: »Nikdar več.«

»Prerok,« pravim, »to ti bodi, ptica ali vrag — ne škodi — pri nebesih in pri Bogu, ki častiva ga, slaveč, reci duši v žalnem kraju, bo li v angelskem sijaju kdaj objela v daljnem raju zlato deklico Lenoro — tisto z angelskim imenom, sveto deklico Lenoro?« Krokár grkne: »Nikdar več.«

»Š to besedo se ločiva, črni krokár, ptica kriva, vrni v noč se onkraj brega,« vzklikom, vstaviš, proč hiteč. »Črni puh naj tvoj ne kane name v znak laži pretkane, ne vznemirjaj mi dvorane. Pojdi s sohe iznad vrat! Kljun iz srca mi izderi, lik poberi svoj od vrat!« Krokár grkne: »Nikdar več.«

Ptič ne srfota pred mano: neprestano, neprestano na Minervinem poprsku tiho iznad vrat čepeč. Liki demon, kadar sanja, gleda vame brez nehanja, luč pa, ki se nadenj sklanja, meče senco mu po tleh; ali duša se ne dvigne s sence, ki leži na tleh, posihmal mi nikdar več.

duhovnik: »Starejši bratje človeštva so živali.« Veliki pesnik Goethe, ki je vse življenje opazoval in tuhtal, je včasih prišel čisto blizu razvojnih misli. Sam je na človeški lobanji odkril tako imenovano medeljustnico, kost, ki je posebno izrazita na lobanji sesalcev in o kateri so trdili, da je ljudje nimajo. Če je srečal kakšno misel v tej smeri, jo je rad pozdravil. Mnogo delj kakor on je v celoto vprašanja prodir — stari oče Charlesa Darwina, Erazem Darwin.

Erazem Darwin je bil zdravnik in pesnik. Bil je neprimerno manjši pesnik kakor velikan Goethe, v trenutkih pa so bile neke njegove zamisli nenavadno jasne. V neki pripovedni pesmi je opisoval, kako je brezbrezno morje naprej rodilo nepregledno množico nižjih bitij, ki so se predobne in rahle začele premikati na gnestem dnu v bisernih voltinah. Nato so v premnogih rodovih zavetela z vso močjo svojih udov in iz njih so se rodila nesteta bitja — az listi, s plavutami, z nogami ali s krilci.

To je bila privlačna slika, kot zamisel velika, za znanost pa premajhna. Nemec Körte je v istem času govoril o razvoju goveda čisto v smislu razvojne teorije, vendar samo o razvoju goveda. Po eni strani širina in nejasnost, po drugi strani presenetljiva jasnost, pa ozkost. Po teh začetkih bomo šele mogli prav oceniti veliko zaslugu Jeana Lamarcka.

Službena znanost tedanje Francije ni priznavala razvoja. Najbolj viden predstavnik naravoslovja je bil Geogen Cuvier, po rodu baron. Cuvier je bil po svoje izredno sposoben naravoslovec. V njegovem času so izkopalci okrog Pariza množico deloma velikanskih ostankov izumrlih bitij in Cuvier je iz enega samega kosa čeljusti žival popisal tako natanko, kakor če bi jo bil odkril celo. Ko so kasneje žival našli, se je Cuvierjevo mnenje potrdilo. V času, ki je šele ustvarjal primerljajno anatomijo, so to vsi občudovali. Cuvier je vedno presenečal s svojim znanjem.

Cuvier pa je trdil, da se živali ne spreminjajo, bil je proti razvojnemu nauku. Kako je torej mogoče, da se izumrle živali tako zelo razlikovale od živečih? Po zamisli nekoga drugega Francoza, d'Orbignyja, je Cuvier razlagal to tako, kakor da bi se med posameznimi obdobji zemeljske zgodovine zgodile katastrofe. Vse živo, kar je bilo, je pač poginilo. Iz priroščita življenja je živa bitja odstranila veličanska sila — podobno, kakor da bi kakšen fantič, ki se je navlečel igrače, vse skupaj pometal v škatlo in postavil nove.

Teško si je bilo zamisliti tako muhasto in hkrati modro bitje, vendar je to učenje vladalo. Službena znanost v Franciji skratka, ni priznala razvoja. Zastopnik razvojne teorije je bil Lamarckov učenec Geoffroy de St. Hilaire. Leta dni po Lamarckovi smrti, l. 1830, prvi tedaj, ko je v Parizu buknila julijska revolucija, sta se v Parizu javno spoprijela St. Hilaire, ki je zastopal nazor, da so vrste razvijale, in slavni Cuvier, ki je zastopal mnenje, da razvoja v naravi ni. To je bila na vsem svetu prva javna diskusija o razvojnem nauku.

Zanimanje zanjo je bilo velikansko. Kljub temu, da so na ulicah naše barrikade, sta oba nasprotnika razlagala svoja stališča v polno zasedeni veliki dvorani francoske akademije znanosti. Vendar — pred javnostjo je zmagal Cuvier. Zmaga je bila zaslužena. Geoffroy de St. Hilaire svojemu nasprotniku ni bil prav dorasel. Ker je slepo verjel v svoje zamisli, je trdil in pr., da so žuželke na hrbet obrnjene vsi, da imamo mi, kakor vsi vrtenčarji, in hrbtu hrbenjačo, debel preplet rahlih živec, žuželke, kakor muhe in čebele, pa imajo trebušnjako, preplet živec na trebuhu. Prav tako vemo, da nosimo srce bliže prsim, kakor hrbtu in da je tr pri žuželkah narobe, da imajo celo naš navadni deževnik, torej črv, dolgo utrjajajočo žilo, ki mu bije na hrbtu.

Grof Buffon, ki je napisal prvo življenje živali v več knjigah, je izrekel, da so vrste razvijale. Bil je demokrat in opazil je, da so živali podobne ljudem. S tem je nehotel rekel, da so ljudje razvijali in da so si celotno ljudje med seboj podobni. Zelo jasno je rekel Johann Gottfried Herder, ki je bil pesnik, filozof, po poklicu pa



Jean Lamarck

Ta znanost obračunja se zastopnik razvojne teorije ni obnesla. Cuvier ga je spodbil s svojim velikim znanjem — saj se res ni nikdar zgodilo, da bi se bilo kakšno živo bitje obrnilo narobe. S tem se je v trenutku tudi zdelo, da je nauk o razvoju pokopan. V resnici pa ni bilo tako. Onstran meje se je stari Goethe dve leti pred svojo smrtjo živo zanimal za ta spor in z vsem srcem je bil na strani St. Hilaire. Zelo pravilno je domneval, da tu ni toliko tehten posamezen primer, ki sta ga obravnavala, kakor celotni način gledanja — kakor je rekel. In pravilno je ugotovil, da je bil spor med obema učenjakoma za znanost »skrajno pomembna«. Prijatelju Soretu je rekel: »Ne morete si zamisliti, kaj sem občutil ob poročilih o seji 19. julija.«

Stari Goethe je imel prav. Cuvierjeva zmaga je bila navidezna. Razvojni nauk pa je prodiral v svet po čisto drugi poti, v znanosti o zemlji. Angleški geolog Charles Lyell je med tem bil napisal knjigo »Osnove geologije«. In v tej knjigi je prepričevalo dokazal da takih katastrof, kakršne sta si zamisljala Cuvier in d'Orbigny, vendar ni bilo v zgodovini zemlje in da so tudi v zgodovini zemlje najbolj pomembne sile tiste, ki delujejo še danes.

Leta dni po »slavnem prepiru« in dve leti po Lamarckovi smrti je iz Anglije odpulja jadrnica »Beagle« na dolgo znanstveno pot Naravoslovec odprave je bil tedaj mladi in še čisto neznan znanstvenik Charles Darwin. Lyellova knjiga je šla z njim. Prav to petletno potovanje je v Darwinu zbudilo in utrdilo prepričanje o razvoju vrst, nauk, ki ga je prepričevalno dokazal v knjigi, ki je izšla šele 28 let pozneje, l. 1859.

Branko Rudolf

Zapiski

V Severnem Uratu so našli 160 staroperzijskih srebrnikov, ki utegnejo izvirati iz časa med 3. in 7. stoletjem po našem štetju. Pri izkopavanjih v Karpatskem predgorju so našli kose staroslovanske keramike, srebrne novce, bakrene okraske in ostanke igračk z veliko količino železne rde iz 6. do 12. stoletja po našem štetju.

V glasbeni dvorani »Victoria« v Bernu je bil 3. oktobra zaključni koncert mednarodnega glasbenega tečaja, na katerem so sodelovali prvonagrajenci, med njimi tudi naši umetniki Dragica Martinis, Ružjak in Dorner. Ob tem koncertu piše list »Suisse«, da je Dorner, izvajajoč Haydna, pokazal izredno preprostost v interpretaciji, zastopnika vokalne glasbe Ružjak in Martinisova pa sta dosegla velik uspeh z Verdijevimi arijami. Ernest Ausermette, ki je koncert dirigiral, je izjavil, da so bili jugoslovanski predstavniki v celoti najboljši in zato tudi vsi nagrajeni. — Dne 6. oktobra pa je bil v veliki dvorani »Metropole« v Lausanni prvi sezonski koncert, na katerem je sodelovala tudi naša urednica Dragica Martinisova.

NAŠE CESTE

Pred nekoliko leti smo stavili 100. letnico, odkar je stekla prva železnica po naši zemlji. Ta epohalni dogodek pred 100 leti je tedaj zasenčil slavo cest, posebno velike ceste Dunaj-Trst, ki je še danes ena najvažnejših cest naše domovine. Poštne kočije in težki tovorni vozovi, ki so prevažali potnike in blago na velike razdalje, so izgubili iz ceste, etapne pošte in tovarne postaje, bivše etapne pošte in tovarne postaje, bivše etapne pošte in tovarne postaje, bivše etapne pošte in tovarne postaje...

Kakor ne bi mogle obratovati sodobne težke lokomotive na šibkih tračnicah prvotnih železnic, tako ne morejo ekonomsko obratovati težka motorna vozila na nezadostno utrjenih vozliščih. Cestna motorna vozila obremenjujejo vozlišča in valovita. Pri intenzivnejši prometni obremenitvi takih vozlišč ni mogoče več vzdrževati v ustreznem stanju, kar ima za posledico veliko gospodarsko škodo v obliki pogostih okvar in predčasne obrabe dragocenih vozil, izgube na času, stroškov popravil, prekomernega trošenja pogonskih sredstev ter prekomernih stroškov za vzdrževanje vozlišča samega.

Ce upoštevamo prilike v naši državi, pridemo takoj do zaključka, da naše cestno omrežje ni sposobno prevzeti intenzivnejšega motoriziranega prometa in da je razvoj motoriziranega prometa daleč prehitel usposobitev naših cest za tak promet.

V stari Jugoslaviji se je glede moderniziranja cestnega omrežja storilo malo, tako da moremo to dediščino označiti kot žalostno. Zamujenega je bilo ogromno. Zgraditev sodobne cestne mreže v ustreznem obsegu predstavlja velikansko delo, ki ga ni mogoče izvršiti v kratki dobi. Program modernizacije cest v prvi predletki, čeravno je zelo obsežen, predstavlja samo del teh potreb. Te potrebe se pa večajo od leta do leta in to merilo razvoja industrije in gospodarstva, ki je v naši socialistični domovini zelo veliko.

Pred nas se trajno postavlja problem ohranjanja vozlišč v takem stanju, da se zagotovi ne samo možnost vzdrževanja motornega prometa v današnjem obsegu, temveč tudi njega porast v bodoče in to dotlej, ko bodo naše ceste dokončno modernizirane in tako docela usposobljene za svojo važno nalogo.

Rešitev tega problema ni lahka naloga; zahteva veliko vztrajnega dela in pomoč vsakogar, ki mu je pri srcu delo za skupnost, kajti v cestah ležijo ogromne vrednosti, od njih stanja pa zavisi v največji meri napredek vesga gospodarstva. Oboje je last in interes skupnosti.

Teden cest, ki bo od 16. do 23. t. m., naj približa današnje cestne probleme vsakomur. Vsa koristnik ceste — kar je sleherni državljan — naj v tem tednu doprinese svoj delež za izboljšanje cest in se s tem oddolži za koristi, ki mu jih donaja cesta, posredno ali neposredno, s čemer bo hkrati prispeval k graditvi socializma v svoji domovini.

Ing. G. L.



Prvo tekmovanje za Teden cest

Za Teden cest, ki bo od 16. do 23. oktobra, je okrajni ljudski odbor Krško menda kot prvi drugim okrajnim ljudskim odborom napovedal tekmovanje.

Uprava za ceste okrajnega ljudskega odbora Krško je upravam cest vseh okrajev ljubljanske oblasti napovedala tekmovanje po naslednjih točkah: 1. kateri okrajni ljudski odbor bo dosegel največ delovnih ur; 2. kateri okrajni ljudski odbor bo razvil s kamioni in z vozniški največ gramoza na ceste in 3. kateri okrajni ljudski odbor bo imel glede na število delovnih ur največji delovni učinek.

Nadaljnji (novi) pridełki

Republiško ministrstvo za državne nabave LRS je v soglasju z ministrstvom za trgovino in preskrbo izdalo odredbo o kmetijskih pridełkih, ki se bodo kupovali po določenih državnih (vezanih) cenah poleg tistih pridełkov, ki jih je država doslej kupovala po vezanih cenah. Te pridełke prodajo lahko pooblaščenim odkupnim podjetjem in zadržugom po državnih (vezanih) cenah

Nagrajevanje nabiralcev gob

Letos narava, kar se tiče gob, ni preveč dorečljiva. Skromna je bila spomladanska, oziroma poletna rast. Prav okolnost, da letos ni bogate rasti, nam pa narekuje, da vsaj to, kar je, temeljito izkoristimo in pobere mo res vse razpoložljive gobe. Nabiralci se bodo k temu delu tem rajši oddolili, ker imajo možnost, da za četrtino vrednosti oddanih gob nakupijo razno manufakturno in galanterijsko blago po nižjih cenah in brez točk. Izbrata tega blaga je prav znatna, o čemer se lahko vsak zainteresirani prepriča sam pri svoji kmetijski zadrugi in v nalašč za to prirediteljnih izložbah okrajnih mest ali pa neposredno v prodajalni našega specialnega podjetja GOSAD v Ljubljani, Prečna ul. 4. Ni čuda, da se je že marsikateri, ki je menil, da se ne izplača nabirati gobe, ali ki se je izgovarjal, da nima časa, vendar

Republiški štab razpisuje tekmovanje v jesenski setvi

Republiški štab za izvedbo jesenske setve je razpisal za okrajne in krajevne ljudske odbore oziroma setvene komisije tekmovanje v naslednjih točkah:

1. Kateri okrajni in krajevni ljudski odbor bo izpolnil setveni plan v privatnem sektorju v najkrajšem času.
2. Kateri okrajni setveni štab bo ustanovil v sodelovanju s krajevno komisijo in splošno kmetijsko zadrugo čim večje število frontnih brigad z namenom končati čimprej vsa setvena dela.
3. Katera okrajna in krajevna setvena komisija bo najpravilneje razporedila in izkoristila stroje, kot traktorje in selajnice, ter s tem prihranila na delovni sili in porabi semena; kje bodo z uporabo selajnih strojev zagotovili večji hektarski donos.
4. Katera okrajna in krajevna setvena komisija bo ob pomoči množičnih organizacij imela redno najboljši pregled o izvršeni setvi in bo poročala o tem nadrejenim komisijam.
5. Katera okrajna in krajevna setvena komisija bo najbolje izpolnila na svojem področju plan povečanja ornih površin.
6. Kateri okraj bo najprej izpolnil plan jesenske setve v zadržugem sektorju in ustanovil v tem času največ novih kmečkih obdelovalnih zadržugov.
7. Kateri oblasni okrajni in krajevni odbor bo sestavil najtočnejše seznam kmetijskih gospodarstev o zaščiti setve (po kategorijah) in ga poslal v določenem roku.

Za okrajne in krajevne setvene komisije, ki bodo dosegle najboljši uspehe v najkrajših rokih je predvidel republiški setveni štab primerne nagrade.

V mariborski in ljubljanski oblasti je rok za dokončanje setve 23. oktober, v goriski oblasti pa 15. november. Ljudskih odborov oziroma komisij, ki setve v tem roku ne bodo končali, republiški setveni štab pri ocenjevanju ne bo upošteval.

Tekmovanje bo nadzirala posebna komisija, ki bo objavila uspehe in razdelila nagrade.

FIZKULTURA IN SPORT

Naši iseljenci iz Avstralije pozdravljajo vlado FLR Jugoslavije in marsala Tita

Beograd, 8. okt. Naši iseljenci iz Perth (Zahodna Avstralija) so poslali vladi FLRJ in marsalu Titu brzojavko, v kateri je rečeno: »Patriotični iseljenci iz Zahodne Avstralije pošiljamo s poslovilne prireditve nogometašev Hajdukua iskrene pozdrave vladi FLRJ s tovarišem Titom na čelu, preko Vas pa vse naši socialistični domovini v zahvalo, da ste poslali k nam na turnejo nogometno moštvo Hajdukua, ki je pripomoglo še bolj drujmno visoki ugled nove Jugoslavije. Izražamo Vam tudi svojo privrženost k socialistični graditvi in obrambi pravice stvari naše domovine.«

Stadion CDJA, ponos naših športnikov

Prva prireditelj na stadionu bo tekma Francija—Jugoslavija

Na bivšem igrišču beogradskega športnega kluba se ponosno dviga novi stadion CDJA, še en gigant Titovega petletnega plana. Novi stadion, na katerem bo prostora za 60.000 gledalcev, je bil zgrajen v komaj dveh letih. Po velikosti novi fuzkulturni stadion največji na Balkanu, po svoji veličastnosti na letopis pa bo prvi v tem delu Evrope.

Ljubitelji nogometa, atletike ali katere koli druge športne panoge so zdaj po navadi zapušali stadione tudi po 10 minut pred končanmi tekmovalji, da bi se izognili gneči na izhodu. Pred stadionom je bilo desetine avtomobilov, ki so prav tako otirali prehod pešev. Na novem stadionu vsega tega ne bo. Gledalci bodo odhajali skozi 16 izhodov. Pred stadionom je prostor za avtomobile, kjer lahko parkira nad 1000 vozil, ne da bi bil prehod pešev oviran. Z razširjenju ulice okrog stadiona bo omogočen prehod vsem vozilom, zgradi pa bodo tudi most, ki bo vezal ulico Frančet d'Espereya z dohodni okrog stadiona, s čimer bo promet še bolj olajšan.

Sedaj so na stadionu končana v glavnem betonska dela in nekaj glajdel. Po planu je določena graditev dveh reprezentativnih glajdel in najmodernišmi napravami in en. glajdel za sodnike.

Okrog stadiona bodo napravili pomožno nogometno igrišče, dve igrišči za odbojko, dve za košarko, dve za tenis in plavalni bazen s stadionom, kjer bo prostora za okoli 5000 gledalcev.

Slovena otvoritev stadiona bo na dan petnedelne proglašitve republike, 29. novembra, prva prireditelj na novem stadionu pa bo današnja nogometna tekma za svetovno prvenstvo med reprezentacijama Francije in Jugoslavije. Graditelji stadiona — člani Ljudske fronte, Ljudske mladih in Jugoslovanske armade so ponosni na svoj delo.

Mednarodno prvenstvo Jugoslavije v namiznem tenisu Sodelujejo Francozi, Italijani in Švedsi

Včeraj se je v Opštini začelo mednarodno prvenstvo Jugoslavije v namiznem tenisu. To je doslej največji turnir v naši državi.

V tekmovalju posameznikov nastopa 41 igralcev in 32 igralke, nadalje sodeluje po 32 moških in 16 ženskih parov ter 16 ženskih parov. Naslednji skupini v tekmovalju posameznikov so Hagenauev (Francija), Najdenmark (Švedska), Griv (Švedska), Vilim Harangozo (Jugoslavija), Zarko Dolinar (Jugoslavija), Rothof (Francija), Tibor Harangozo (Jugoslavija) in Filizger (Švedska).

Hagenauev je bil sedemkrat prvak Francije, trikrat mednarodni prvak Švice in je od 1.1933. stalno član državne reprezentance. Doslej je desetkrat zastopal Francijo na svetovnem prvenstvu. Drugi državni prvak je Rothof, ki je izpolnil 20 let in je velika nada francoskega namiznega tenisa. Letos aprila je premagal svetovnega prvaka Leacha. Nasilec osme skupine je švedski prvak Filizger, ki je doslej enajstkrat zastopal Švedsko na svetovnih prvenstvih in sodi med najboljši svetovni igralce.

Izmed ostalih nosilcev skupin je treba omeniti večkratnega prvaka Jugoslavije in stalnega državnega reprezentanta Zarka Dolinara, nadalje odlična reprezentanta in prvaka Tibora in Vilima Harangozo ter mladega Boegradskega Grudija, ki je pred dnevni premagal brata Harangozo in se tako vrnil med najboljši jugoslovanske igralce.

Tekma za vstop v slovensko ligo SD TEKSTILEC (Tržič) : MILIČNIK Izdeleži Zelezničarja ob 9. dopoldne

Zvezna odbojkaška liga SPARTAK : BEOGRAD 3:1

Spartak iz Subotice je v tekmovalju za prvenstvo zvezne odbojkaške lige premagal moštvo »Beograda« 3:1 (15:9, 7:15, 15:8). Borba je bila zelo zanimiva, zlasti v zadnjih dveh igrah, ko so se igralci obdel ekipe z vsemi silami prizadevali, da bi zmagoali njihovo moštvo.

Drobne zanimivosti

Dvojni streljni Italije in Jugoslavije bo danes v Bologni.

Zagreški Dinamo je tekmo z Rapidom na Dunaju izgubil z rezultatom 7:1, ki je bil po pomoči izpuščen v našem petkovem poročilu.

Telovadna vrsta švice je v Budimpešti premagala Madžarsko s 547,5 : 344,50 točkam.

V grško-rimski tekoborbi je reprezentanca ZSSR premagala Češkoslovaško 7:1 in 8:1.

V sredo 12. oktobra bo ob 16. odkrila Zveza borcev terena XIII. RLO Center spominsko ploščo tovarišu Vidu Bratovžu, aktivistvu OF.

Odkritje bo Za črslom (dohod s Sv. Petra ceste št. 12) na mestu, kjer je bil 12. oktobra 1942 zahrbno ustreljen.

Zgodba o siroti Silvi in njenih izkoriščevalcih

V bivši Jugoslaviji ne bi pisali Silvino zgodbe. Takih zgodb je v kapitalizmu mnogo. Njihovo jedro je: izkoriščanje človeka. V socializmu, ki ga ustvarjamo pri nas — je izkoriščanje zločin. Take zločine odkrivamo in kaznujemo. Zato je zgodba te vrste pri nas vedno manj.

Silvina zgodba naj bo vsem, ki bi našli v njej morda tudi sebe, v opomin.

Komaj 13 letno dekletce je morala Silva Levstik pod okupacijo s starši oditi v Nemčijo, kjer je delala v tovarni porcelana. Bila je nepismena. Po osvoboditvi se je vrnila na dom v Zagorje, kjer ji je kmalu umrla mati. Oče pljanec je preostalo imovino zapil in se obesil. Tako se je Silva znašla na cesti. Zaradi nepismenosti in napačne vzgoje ni našla poti v naše novo življenje. Zato so ji drugo pot pokazali ljudje, katerim je to koristilo.

Marca 1947 je po posredovanju neke ženske iz krškega okraja dobila zaposlitev pri Rozi Kimovec v Vačah. Tu je ostala do konca 1948 leta. Med tem časom je dvakrat prekinita delo, ker ni mogla vzdržati napora, ki so jih zahtevali od nje. Januarja 1949 je prišla h Kimovecemu sorodstvu Ivanu Kristanu, kjer je ostala do pred kratkim.

Pri Kimovec in pri Kristanu je opravljala Silva poljska in hlevska dela, pomagala pa je tudi v gospodinjstvu. Ne od zore do mraka, od zore do pozne noči je galala kot črna živina. O tem pravi Silva: »Vsi domači so mi nakladali na splošno teja dela, ne da bi me vprašali, ali jih bom zmogla. Hranili so me dobro, ker so vedeli, da sicer del ne zmorem. Dobro so vedeli, da ne znam čitati in pisati. Da ne bi našla poti v boljše življenje, so govorili, da sem avista. Prepove-

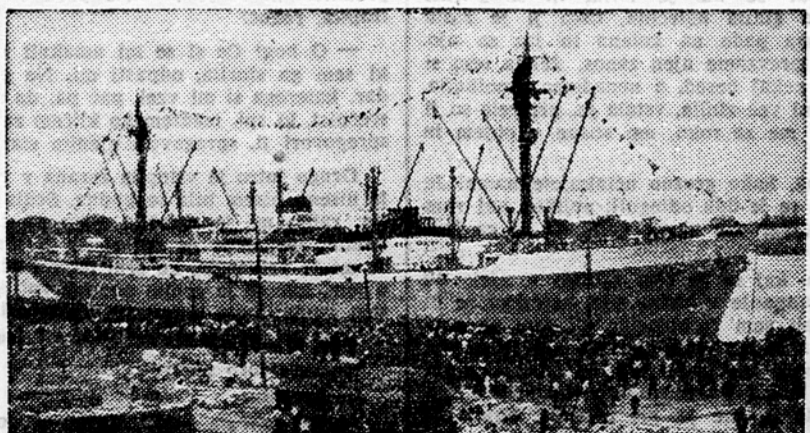
prilaskovane zapreke, ki ovirajo normalno plovo in redno natovarjanje ali iztovarjanje blaga.

Večkrat se zgodi, da zaradi močnega vetra, razburkanega morja ali megle, ladja izgubi več dni na voznji kakor so pričakovali. Ko ladja prispe v pristanišče, se spet pojavijo ovire. Ali so v pristaniščih druge ladje in ladja mora čakati, da pristane, ali se zgodi, da pristaniški delavci stavkajo, da je treba odložiti tovor na sidrišču, kjer delo ne more biti mehanizirano. Vse to terja od posadke in predvsem od komandnega vodstva dovolj sposobnosti in pridonosti pri delu.

Znati je v takih položajih in biti kos vremenskim neprijetnostim, ki so za ladjo in posadko najbolj nevaren sovražnik, spet terja od vsakega mornarja poguma in spretnosti, znanja in pridonosti.

Sprito vsega tega je delo mornarjev na trgovskih ladjah tvegano, zahteva veliko izkušenj. Navajamo nekaj primerov iz dela in življenja naših pomorščakov, ki kažejo, s kakšnimi težavami se bore ladijski kolektivi pri izvrševanju nalog.

V minulih treh mesecih letošnjega drugega polletja so naše pomorske ladje opravile dve ali tri plovne naloge. Plovna naloga ladje šteje od dneva, ko začne natovarjati in pristanjši



Nasa najmodernejša motorna ladja »Srblija« ob svojem prihodu v reško pristanišče

iz katerega izplovejo do dneva iztovarjanja v luki, v katero je namenjena. Jugoslovanska pomorska ladja »Ljubljana« je letos v drugi polovici leta opravila na progi Jadran — severna Evropa dve plovni nalogi. Na tem potovanju je ladja pristala v pristaniščih: Dubrovnik, Velsen, Rotterdam, Amsterdam, London in Reka. V dubrovniško pristanišče je priplula ladja »Ljubljana« 1. avgusta in bi po plovni nalogi morala 16. avgusta na pot v Velsen. Redni odhod ladje je odvilen od natovarjanja ali iztovarjanja. Pristaniški delavci Direkcije pristanišča v Dubrovniku so se zavedali svoje naloge in so z brigadnim načinom dela in s tekmovaljem posepsili dela pri natovarjanju mehkega lesa. Vsak dan so presegli dnevno normo za 100 % in so naložili namesto 450 ton lesa na dan 900 ton. Po njihovi zaslugi je ladja odplula 8 dni pred rokom.

V angleško pristanišče je priplula »Ljubljana« v pravem času in je bil ves tovor tudi v pravem času raztovorjen. Iz Velma je »Ljubljana« praz

na plula v Rotterdam, kjer naj bi naložila nov tovor. Pred tem pa je bilo treba urediti vsa skladišča na ladji. To delo, ki terja precej časa in truda, je bilo treba opraviti ob pristanju ladje v pristanišču. Moštvo na ladji je videlo, da ne bo zmoglo pravočasno vsega urediti. Pa so našli izhod: porazdelili so se v skupine, začeli s čiščenjem in pripravljanjem skladišč. Naslednji dan ob 6 uri zjutraj je bilo skladišče pripravljeno in so začeli z natovarjanjem. S svojim delom je moštvo doseglo, da je ladja odplula dan in pol poprej. Poslej je bila pot normalna. V Amsterdamu in Londonu so natovarili še nekaj blaga in ladja je odplula v smeri Jadrana. V reško pristanišče je »Ljubljana« priplula prej kot je bila njena plovna naloga.

Tovarna ladja »Neretva« (7000 ton nosilnosti) je 22. junija letos odplula iz Reke proti Angliji. Ob pristanju v angleškem pristanišču New Castle, v katerem pristajajo ladje samo ob plim, je »Neretva« zaradi čakanja izgubila 5 ur. Ko so raztovorili 1150 ton drobnih bukovine, je ladja odplula proti Kopenhagenu. Cas, ki so ga zamudili zaradi čakanja v angleškem pristanišču, so nadoknadili pri iztovarjanju v danskem pristanišču. Poleg tega so dela v pristanišču opravili 18 ur prej.

Moštvo je računalo, da bo na poti domov še več pridobilo na času. Toda meglja je mornarjem prekržala računo. Pot iz Kopenhagena do Casablance

je bila slaba. »Neretva« je plula v gosti megli in zaradi varnosti plobove je po mednarodnih morskih predpisih določeno, naj ladje v megli plovejo z zmanjšano hitrostjo, posebno, če so v obalnih vodah.

Zaradi zmeraj bolj goste megle ladja ni mogla naprej. Zaradi previdne vožnje in prisotnosti ladjnega poveljnika se je na tej poti »Neretva« izognila trčenju z veliko tosto prekomorsko ladjo, ki zaradi goste megle ni imela pravilne smeri vožnje. Na tej poti je »Neretva« zaradi varnosti plobove izgubila 35 ur, in sicer 20 na sidrišču, 15 pa v megljenem pasu.

V Casablanci je ladja naložila 5000 ton fosfata. Po dogovoru ji morali ves tovor naložiti v 5 dneh, to je po 1000 ton na dan. Po zaslugi poveljnika, ki se je dogovoril s tamkajšnjimi pristaniškimi oblastmi za ustrežajoč postopek, je bil tovor naložen v dobrih sedmih urah. S tem so nadomestili ves zamujen čas in »Neretva« je priplula v reško pristanišče dan poprej, kot je bila njena naloga.

Uspehi ladijskih kolektivov na pomorskih ladjah »Ljubljana« in »Neretva« kažejo, kako moštva naših ladij izpolnjujejo svoje plovne naloge in s kolikšnim prizadevanjem se bore proti težavam. Z izpolnjevanjem svojih nalog v našem pomorskem prevozu dokazujejo naši ladijski kolektivi da so del skupnih sil delavskega razreda nove Jugoslavije.

38.945 ur prostovoljnega dela so lani opravili planinci

V nedeljo 2. t. m. je bil v Ljubljani posvet gospodarjev planinskih društev, ki se ga je udeležilo 31 društev po 43 delegatih...

svojih članov in z objavo primernih glavnih vzgledov vplivajo na planince glede odnosa do ljudske imovine in glede vedenja v planinskih postojankah...

KONCERTI

V Domu pod Prisojnikom pri Kranjski gori bo danes ob 15. kulturno-umetniški prireditev pod naslovom Naša narodna pesem...

Zrebanje srečk I. razreda 13. kola

bo 12. oktobra v Državni razredni loteriji FLR Jugoslavije - Beograd, Kolarčeva ulica št. 5 od 7.30 do 12. in od 16. do 17. ure...

PRESKRBA VSEM TRGOVSKIM PODJETJEM V LJUBLJANI

Vse prodajalne trgovskih podjetij krakine koli vrste morajo odslej postrežiti pred vsemi drugimi kupci voljskim volim...

Gostišča za uslužbence na uradnem potovanju

OLO LJUBLJANA-OKOLICA: Krajevna gostilna, Dolnji Logatec; Krajevna gostilna, Vrhnika; Krajevna gostilna, Polhov Gradec...

Umrlj so

Sporočamo, da nas je po kratki in mučni bolezni v 90 letu starosti za vedno zapustila naša ljubljena in skrbna mati...

NEDELJSKA VESTI

KOLENDAR: Nedelja, 9. oktobra: Svetina, Dionizij, Petreljak, 10. oktobra: Stremilj, Frančišek, Borg...

OPAZOVARNO NA ZADNJO UPRIZORITEV

Redeč kapeice, ki bo danes popoldne. Predprodaja vstopnic v nedeljo dop. od 10. do 12. ure eno uro pred začetkom...

OBVESTILA

Uprava Fikuznega magazina v Ljubljani poziva vsa društva, smučarske klube in sekcije, sindikate in ustanove...

Mali oglasi

V SIŠKI je izgubljen 7. oktobra črn otroški sandaleček, vrnite ga proti nagradi, Berič, Kavskova 17...

DEŽURNA LEKARNA

Centralna lekarna, Tromostje, Trg Franca Prešerna 5. NEDELJSKA DEŽURNA ZDRAVNIŠKA SLUŽBA

SPOROČILA ZA NEDELJO

Poročila: ob 8.30, 12.30, 14.30, 19.30 in ob 22.00. 8.00 Veder jutranji spored; 9.00 Prava sreča...

SPOROČILA ZA PONEDELJEK

Poročila: ob 5.15, 6.30, 12.30, 14.30, 19.30 in ob 22.00. 5.00 Veseli svotki; 5.30 Igrajo mali orkestri...

NABIRALCI GOB!

POHITITE Z ODDAJO SUHIH GOB SVOJI ZADRUGI, DA PREJMETE CIMPREG BLAGO ZA SVOJ TRUD!

UPRAVA SLOV. POROČEVALCA

Diabetična ambulanta na internem oddelku Splošne bolnišnice v Mariboru posluje samo vsako zadnjo sredo in zadnji petek v mesecu...

SOISTVO

IZPITNI ROKI V ZDRAVSTVENI STROKI: Pred izpitno komisijo pri Ministrstvu za ljudsko zdravstvo LRS bodo strokovni izpiti...

PEDAGOSKI TECAJI

Oblastni ljudski odbori - poverjenstva za prosveto bodo organizirala z oktobra in novembra devetdesetne pedagoške tečaje...

STROKOVNI IZPITI

Pred izpitno komisijo pri Ministrstvu za ljudsko zdravstvo LRS so v I. izpitnem roku z uspehom opravili strokovni izpiti naslednji tovaršiji:

UVEDBA VLAKOV

Od 16. oktobra dalje zopet vozi vlak št. 9714 na progi Divača-Pula (odhod ob 15.15, prihod ob 19.05) in vlak številka 9723 na progi Pula-Divača (odhod ob 9.35, prihod ob 13.57)...

UVEDBA VLAKOV

Od 16. oktobra dalje zopet vozi vlak št. 9714 na progi Divača-Pula (odhod ob 15.15, prihod ob 19.05) in vlak številka 9723 na progi Pula-Divača (odhod ob 9.35, prihod ob 13.57)...

UVEDBA VLAKOV

Od 16. oktobra dalje zopet vozi vlak št. 9714 na progi Divača-Pula (odhod ob 15.15, prihod ob 19.05) in vlak številka 9723 na progi Pula-Divača (odhod ob 9.35, prihod ob 13.57)...

UVEDBA VLAKOV

Od 16. oktobra dalje zopet vozi vlak št. 9714 na progi Divača-Pula (odhod ob 15.15, prihod ob 19.05) in vlak številka 9723 na progi Pula-Divača (odhod ob 9.35, prihod ob 13.57)...

UVEDBA VLAKOV

Od 16. oktobra dalje zopet vozi vlak št. 9714 na progi Divača-Pula (odhod ob 15.15, prihod ob 19.05) in vlak številka 9723 na progi Pula-Divača (odhod ob 9.35, prihod ob 13.57)...

UVEDBA VLAKOV

Od 16. oktobra dalje zopet vozi vlak št. 9714 na progi Divača-Pula (odhod ob 15.15, prihod ob 19.05) in vlak številka 9723 na progi Pula-Divača (odhod ob 9.35, prihod ob 13.57)...

UVEDBA VLAKOV

Od 16. oktobra dalje zopet vozi vlak št. 9714 na progi Divača-Pula (odhod ob 15.15, prihod ob 19.05) in vlak številka 9723 na progi Pula-Divača (odhod ob 9.35, prihod ob 13.57)...

UVEDBA VLAKOV

Od 16. oktobra dalje zopet vozi vlak št. 9714 na progi Divača-Pula (odhod ob 15.15, prihod ob 19.05) in vlak številka 9723 na progi Pula-Divača (odhod ob 9.35, prihod ob 13.57)...

UVEDBA VLAKOV

Od 16. oktobra dalje zopet vozi vlak št. 9714 na progi Divača-Pula (odhod ob 15.15, prihod ob 19.05) in vlak številka 9723 na progi Pula-Divača (odhod ob 9.35, prihod ob 13.57)...

UVEDBA VLAKOV

Od 16. oktobra dalje zopet vozi vlak št. 9714 na progi Divača-Pula (odhod ob 15.15, prihod ob 19.05) in vlak številka 9723 na progi Pula-Divača (odhod ob 9.35, prihod ob 13.57)...

UVEDBA VLAKOV

Od 16. oktobra dalje zopet vozi vlak št. 9714 na progi Divača-Pula (odhod ob 15.15, prihod ob 19.05) in vlak številka 9723 na progi Pula-Divača (odhod ob 9.35, prihod ob 13.57)...

UVEDBA VLAKOV

Od 16. oktobra dalje zopet vozi vlak št. 9714 na progi Divača-Pula (odhod ob 15.15, prihod ob 19.05) in vlak številka 9723 na progi Pula-Divača (odhod ob 9.35, prihod ob 13.57)...

OLO RADGONA: Krajevna restavracija pri kolodvoru Radgona (hrana); Nočič, Koler, Radgona (predočice). OLO TOLMIN: Mestno gostinstvo podjetje, hotel KRN, Tolmin; Krajevna gostilna, Soča, Sv. Lucija (hrano in predočice)...

Uvedba vlakov: Od 16. oktobra dalje zopet vozi vlak št. 9714 na progi Divača-Pula (odhod ob 15.15, prihod ob 19.05) in vlak številka 9723 na progi Pula-Divača (odhod ob 9.35, prihod ob 13.57)...

UVEDBA VLAKOV

Od 16. oktobra dalje zopet vozi vlak št. 9714 na progi Divača-Pula (odhod ob 15.15, prihod ob 19.05) in vlak številka 9723 na progi Pula-Divača (odhod ob 9.35, prihod ob 13.57)...

UVEDBA VLAKOV

Od 16. oktobra dalje zopet vozi vlak št. 9714 na progi Divača-Pula (odhod ob 15.15, prihod ob 19.05) in vlak številka 9723 na progi Pula-Divača (odhod ob 9.35, prihod ob 13.57)...

UVEDBA VLAKOV

Od 16. oktobra dalje zopet vozi vlak št. 9714 na progi Divača-Pula (odhod ob 15.15, prihod ob 19.05) in vlak številka 9723 na progi Pula-Divača (odhod ob 9.35, prihod ob 13.57)...

UVEDBA VLAKOV

Od 16. oktobra dalje zopet vozi vlak št. 9714 na progi Divača-Pula (odhod ob 15.15, prihod ob 19.05) in vlak številka 9723 na progi Pula-Divača (odhod ob 9.35, prihod ob 13.57)...

UVEDBA VLAKOV

Od 16. oktobra dalje zopet vozi vlak št. 9714 na progi Divača-Pula (odhod ob 15.15, prihod ob 19.05) in vlak številka 9723 na progi Pula-Divača (odhod ob 9.35, prihod ob 13.57)...